

CO₂-reductieprogramma 'Bewust omgaan met energie'

Notulen bijeenkomst 27 september 2018

Aanwezig:

De Kuiper Infrabouw	Willy de Gier en Martin de Kuiper (gastgevers)
Stimular	Marc Herberigs (voorzitter)
Mourik Groot-Ammers	Cora de Groot
Baars Transport	Sander de Kraker
G. Van der Ven	Jolanda van Drunen
Van den Heuvel Infra	Jan-Jaap van Beusekom
Den Hartog	Gert-Jan de Groot
Van den Noort	Annelieke Peels
MVOI	Ad Verhees
Brakel	Peter van de Ven
De Groot & Schagen	Wim de Groot
Kwakernaak	Heidy Harkema
Van Boekel	Andrea Bakkeren (kennismaking)

Er is afmelding ontvangen van

Jansen Rioolreiniging	Richard Zwarts
GKB Groep	Maarten van Rietschoten

1. Opening

Marc opent de bijeenkomst en heet allen van harte welkom. Van Boekel komt vandaag kennismaken, omdat ze overwegen deel te gaan nemen aan de groep. Er wordt vanwege de tijd geen voorstelronde gedaan. Voorstellen kan tijdens het rondje.

2. Presentatie De Kuiper infrabouw

Martin de Kuiper, mede-directeur, vertelt over het bedrijf en de CO₂ reducerende maatregelen die op recente projecten zijn gerealiseerd. Meer speciaal zijn dat de projecten:

Sliedrecht: Levering van 1.100 ton straatstenen met een schip, ipv met vrachtwagens. Hiertoe zijn afspraken gemaakt met Ebema, de leverancier uit België. Nb. Voor een leverancier is dit een relatief voor de hand liggende stap, want betonfabrieken liggen meestal aan het water om de grondstoffen aan te voeren. De logistiek op de bouwplaats was ingewikkelder, maar daarentegen waren er altijd voldoende stenen beschikbaar en er kwamen minder stenen beschadigd aan. Uiteindelijk heeft 1 schip 45 vachtwagenritten vervangen en daarmee 17.000 vrachtwagenkm bespaard.

De CO₂ besparing is hiermee ongeveer 7 ton. 1.100 ton over plm. 80km met een schip (uitstoot 30 gram/tonkm) ipv. een vrachtwagen (uitstoot 110 gram/tonkm).

Reeuwijk: Hier is in 5 weken een brug vervangen die is gebouwd op vooraf aangebrachte funderingspalen, en grotendeels prefab in het werk geleverd is. Deze bouwwijze heeft 6,4 ton CO₂ bespaard.

Hierna is een korte rondleiding door het pand gegeven.

3. Workshop elektrisch vervoer

Ir. Elske van de Fliert van Zero-E geeft een workshop over groener, schoner en slimmer rijden.

Ze stelt enkele vragen en inventariseert de antwoorden van de groep. Vervolgens gaat ze in discussie waarbij de meeste zaken besproken worden. In onderstaande notulen zijn de vragen en de gegeven antwoorden daarop, zo compleet mogelijk, op een rij gezet.

Welke vragen leven er op voorhand in de groep:

- Hoe krijg je de weerstand bij medewerkers omlaag
  - o Overheidssubsidie (bijtelling) werkt eigenlijk het beste. Helaas is dit ingeperkt.
  - o Laten proefrijden. Elektrische auto's zijn gaaf als je van techniek houdt.
  - o Luchtkwaliteit in je eigen wijk verbetert sterk.
  - o Thuis tanken is handig.
- Is er een goede businesscase voor elektrisch rijden
  - o Deze is niet gegeven, maar wel opvraagbaar via de mail.

- Hoe staat het met waterstof
  - o Sterk in ontwikkeling. Voor bepaalde typen vervoer zal dit de beste oplossing blijken te zijn (zwaardere voertuigen). Voor personenvervoer is elektrisch wsl. de beste oplossing.
- Hoe zijn de ontwikkelingen in het segment mobiele werktuigen, kan dat wel elektrisch
  - o Zeer beperkt (op de elektrische heftruck na). Wel zijn er al elektrische bakwagens te koop.
- We zoeken technische informatie over actieradius e.d.
  - o Actieradius is de laatste jaren van gemiddeld 150km naar gemiddeld 300km gegaan.
  - o Kijk op www.ev-database.nl voor technische info over voertuigen
- Hoe staat het met de laad-infrastructuur
  - o Er zijn vele laadpunten bijgekomen (ook internationaal). Eigenlijk zou de laadinfrastructuur geen belemmering meer moeten zijn. Thuis laden is voor sommigen nog lastig. Vaak hangt dit af van de medewerking van een gemeente.

Daarna vraagt Elske naar het belang dat wij zien in duurzaam vervoer. Genoemd worden:

- Lagere brandstofkosten (nb onderstaand een rekenvoorbeeld door Marc opgezocht):
  - o Benzinewagen   Elektrische wagen
  - o 500 liter/10000 km   2000 kWh / 10000 km
  - o € 1,50 per liter   € 0,10 per kWh (thuis 19ct, zakelijk 6 ct)
  - o 750 euro   200 euro
- Betere klantenbinding, meer orders
  - o Moeilijke relatie om aan te tonen
- Hoort bij een maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering
  - o Klimaatakkoord: 2030 49% CO2 reductie, 2050 95%. Dit redden we niet door alleen het pand aan te pakken
- Goed voor je imago
  - o Niet besproken. Er zijn veel persberichten over elektrisch rijden te vinden op Internet
- We willen CO2/energie neutraal en dan is dit een essentieel onderdeel.
  - o Emissies van voertuigbrandstoffen omvat ongeveer 50% tot wel 90% van de footprint bij de aanwezige bedrijven.
- Nodig om opdrachtgevers met ambitie te binden
  - o Moeilijke relatie om aan te tonen
- Onderscheidend van de concurrentie
  - o Moeilijke relatie om aan te tonen

Tot slot vraagt ze naar de belemmeringen die optreden bij het overschakelen naar elektrisch vervoer:

- Misbruik van hybride voertuigen (we verwachtten een lager verbruik, maar omdat mensen niet de moeite namen om op te laden, viel dat tegen).
  - o Tegengaan door regels te stellen (bijv. een max. jaarlijks brandstofbudget voor benzine)
- De actieradius is soms onvoldoende
  - o Is steeds minder een argument. Goed plannen, laden bij klanten
- De directie vind het niks
  - o Is niet meer van deze tijd
- Steeds weer wisselend overheidsbeleid
  - o Helaas. Dit zal altijd zo blijven. Gelukkig is het in NL niet zo extreem als in bijv. Amerika
- Hoge investeringskosten, past niet in budgetten
  - o Is een lastige drempel. Er zijn wel flink wat subsidies, maar daarmee is een elektrische auto nog steeds duurder om aan te schaffen dan een brandstofauto
- Mensen willen een ander type auto
  - o Pas eerst het leasebeleid aan (soms staat er nog letterlijk in "elektrisch rijden kan niet")
  - o Stel een max. CO2-uitstoot vast per functieklassen
  - o Laat het merkenbeleid los
  - o De range aan elektrische auto's die wordt ontwikkeld groeit sterk, zowel auto's als bestelwagens. Zie de lijst in de handout.
- Medewerkers voelen zelf de urgentie niet en willen niet veranderen
  - o Is een langdurig proces
  - o Als je deelauto's hebt, maak deze dan elektrisch. Dan kunnen mensen kennis maken en worden ze altijd aan de zaak opgeladen.

- Trekkkracht is te gering, zodat er geen aanhanger achter kan (zakelijk) of caravan (prive)
  - o Voor vakanties kan via het leasebedrijf een leenauto geregeld worden. Voor dagelijks gebruik werkt dat niet. Dan een ander type voertuig kiezen, bijv. op groen gas.

Als afronding biedt Elske aan om een interne workshop te geven voor medewerkers om de weerstand af te laten nemen. Deze kan ze tegen sterk gereduceerd tarief aanbieden.

Meer info: www.zero-e.nl/gratis Vragen via: vandefliert@zero-e.nl

4. Presentatie van de deelnemers

Vervolgens is er door alle deelnemers verteld over de doorgevoerde maatregelen. Dit is gedaan aan de hand van enkele sheets met daarop de footprint en voortgang mbt. de doelen. De presentaties zijn als bijlage met de notulen meegezonden.

Algemene conclusie is dat vrijwel allen een daling van de CO₂-footprint kunnen presenteren. In een enkel geval groeit een bedrijf hard, waardoor de footprint juist flink gestegen is. Omdat velen het 'laaghangend fruit' in de panden al geplukt hebben, wordt continue verbetering steeds moeilijker. De doelen van dit CO₂-reductie-initiatief gaan echter juist over maatregelen die op het vlak van mobiliteit liggen. Hieraan verder werken levert dus snel een flink resultaat op:

Doelstellingen reductie-initiatief:

- Alternatieve brandstoffen;
  - 10 % van de werktuigen en transportvoertuigen rijdt op alternatieve brandstoffen.
- Monitoren van het brandstofverbruik, in combinatie met zuinig werken/draaien;
  - Monitoring brandstofverbruik en 3-maandelijke terugkoppeling naar de bestuurders.
  - Monitoring van het brandstofverbruik voor minstens 75% van het aantal mobiele werktuigen.
- Elektrisch rijden/draaien.
  - 10 % van het wagenpark (personenauto's- en bedrijfswagens in eigendom of lease) rijdt op basis van elektriciteit.

Tips uit de discussie en de presentaties:

- Geef indicatoren relatief weer. Dus per medewerker, eenheid omzet of product. Daarmee schakel je te grote externe invloeden op gebied van bedrijfsgroei of -krimp uit en kijk je echt naar efficiency.
- Als je een vergelijking zoekt (doe ik het nu goed, gemiddeld of slecht op CO₂), kan je kijken naar je eigen footprint over voorgaande jaren of naar andere bedrijven. Je kunt daarvoor echter ook de maatregelenlijst van SKAO gebruiken.

Ideeën:

- Voorgesteld wordt om gezamenlijk een training "het nieuwe draaien" en/of "het nieuwe rijden" in te kopen. Cora en Marc zoeken uit of dit kan.

5. Leden kring:

Van Boekel besluit om definitief lid te worden van de groep. Andrea Bakkeren zal hen voortaan vertegenwoordigen.

Ad Verhees geeft aan dat MVOI binnenkort onder het certificaat van Mourik gaat vallen. Het is nog niet duidelijk of Ad dan blijft deelnemen aan de bijeenkomsten. Daarover de volgende keer meer.

6. Volgende bijeenkomst

De datum voor de volgende bijeenkomst is gepland: **donderdag 4 april 2018, 10.00–13.00 uur**. We zijn dan te gast bij Aannemingsbedrijf G. Van der Ven, Van Heemstraweg 2, 5306 TA Brakel. Onze gastvrouw is Jolanda van Drunen.